

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

1. บทสรุป

จากการที่ได้ศึกษาการดำเนินคดีอาญาและสอบสวนคดีอาญาในต่างประเทศจะเห็นได้ว่า พนักงานอัยการมีอำนาจและหน้าที่ในการสืบสวนและสอบสวนคดีอาญาร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยอัยการมีอำนาจสั่งการตำรวจและมีอำนาจควบคุมคดีอาญาหรือเริ่มคดีเองได้ แต่ในทางปฏิบัติอัยการจะไม่ทำการสอบสวนคดีเองทุกเรื่องโดยอัยการจะเข้าดำเนินการสอบสวนคดีก็ต่อเมื่อคดีดังกล่าวมีความสำคัญหรือยุ่งยากซับซ้อน และสำหรับการรวบรวมพยานหลักฐานนั้น พนักงานอัยการมีอำนาจและหน้าที่ร่วมกับพนักงานสอบสวน โดยพนักงานสอบสวนจะเป็นผู้รวบรวมพยานหลักฐานเพื่อส่งมอบให้พนักงานอัยการใช้พิจารณาอย่างเพียงพอที่จะฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลหรือไม่ เมื่อพนักงานอัยการพิจารณาแล้วเห็นว่าพยานหลักฐานเพียงพอที่จะพิสูจน์ความผิดก็จะนำคดีขึ้นสู่ศาล แต่หากพนักงานอัยการเห็นว่าการกระทำของผู้ต้องหาไม่มีความผิดหรือพยานหลักฐานไม่เพียงพอพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหา พนักงานอัยการอาจไม่เริ่มคดี โดยสั่งยุติคดีเองได้

สำหรับการดำเนินคดีอาญาในประเทศไทยให้อำนาจพนักงานสอบสวนทำหน้าที่ในการรับคำร้องทุกข์สืบสวนสอบสวน จนถึงขั้นตอนสรุปสำนวนทำความเข้าใจเสนออัยการพิจารณาส่งคดี อันเป็นการแยกอำนาจสอบสวนและการฟ้องร้องออกจากกัน ซึ่งแตกต่างจากระบบอัยการสากล ฉะนั้นฐานะของอัยการไทยจึงเป็นเพียงผู้ไต่สวนคดีที่พนักงานสอบสวนเสนอมาเท่านั้น ไม่สามารถสอบสวนคดีได้เองเหมือนอัยการในต่างประเทศแต่อย่างใด เป็นเหตุให้อัยการนำสำนวนคดีขึ้นสู่การพิจารณาคดีของศาลโดยปราศจากความรับผิดชอบ เนื่องจากอัยการทำตามสำนวนเท่านั้น ทั้งที่ในทางทฤษฎีอัยการไม่อาจปฏิเสธความรับผิดชอบได้ และโดยเหตุที่มีการแบ่งแยกการดำเนินคดีอาญาในขั้นตอนก่อนส่งฟ้องคดีดังกล่าว อัยการจึงเข้ามามีบทบาทในสำนวนคดีต่อเมื่อพนักงานสอบสวนได้เสนอสำนวนให้อัยการแล้ว ซึ่งเป็นการล่าช้าเกินไปที่จะคุ้มครองประโยชน์ของคู่ความในคดีโดยเฉพาะผู้ต้องหาซึ่งไม่อาจได้รับความยุติธรรมอย่างเต็มที่ได้ เนื่องจากพยานหลักฐานที่สำคัญในคดีอาจถูกบิดเบือนหรือเสียหาย อันเนื่องมาจากการสอบสวนของพนักงานสอบสวนไม่มีระบบการตรวจสอบ อีกทั้งเป็นองค์กรที่อยู่ภายใต้บังคับบัญชา รวมทั้งอาจถูกแทรกแซงจากอิทธิพลทางการเมือง เป็นเหตุให้พยานหลักฐานที่ปรากฏในสำนวนคดีไม่เพียงพอที่จะดำเนินคดีต่อไปได้ในชั้นพิจารณาของศาล ส่งผล

สำคัญต่อประสิทธิภาพในการลงโทษผู้กระทำผิดและความศรัทธาของประชาชนต่อกระบวนการยุติธรรม

อย่างไรก็ตาม แม้การดำเนินคดีอาญาในประเทศไทยนั้น พนักงานอัยการจะไม่สามารถเริ่มการสอบสวนหรือควบคุมการสอบสวนคดีที่กระทำโดยพนักงานสอบสวนก็ตาม แต่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 143 ได้บัญญัติให้อำนาจแก่พนักงานอัยการในการสั่งสอบสวนเพิ่มเติมหรือสั่งให้ส่งพยานมาซักถามได้¹ ดังนั้นหากพนักงานอัยการเห็นว่าสำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนยังบกพร่องอยู่ พนักงานอัยการสามารถใช้อำนาจจากบทบัญญัติดังกล่าวสั่งให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนเพิ่มเติมตามประเด็นที่พนักงานอัยการกำหนดหรือเรียกพยานมาเพื่อซักถามได้ แต่กระนั้นก็ตามอำนาจของพนักงานอัยการจากบทบัญญัตินี้ดังกล่าวก็ยังไม่อาจอำนวยความสะดวกยุติธรรมให้แก่คู่ความในคดี รวมทั้งพนักงานอัยการก็ไม่สามารถดำเนินการดังกล่าวได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากในส่วนของ การเรียกพยานมาเพื่อซักถามนั้น ตามปกติพนักงานอัยการจะไม่นิยมใช้วิธีการดังกล่าว เนื่องจากอาจแสดงถึงความไม่ไว้วางใจการสอบสวนของพนักงานสอบสวน ซึ่งอาจนำไปสู่การขัดแย้งต่อกันได้ในภายหลังหรืออาจเป็นข้อครหาว่าพนักงานอัยการใช้วิธีการดังกล่าวเพื่อปิดเบี่ยงคดี

จะเห็นได้ว่า พนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ ไม่ได้ร่วมมือกันค้นหาความจริงในคดีอาญาอย่างแท้จริง ซึ่งขัดกันกับกรณีในประเทศไทยนั้นใช้ระบบการดำเนินคดีโดยรัฐ อีกทั้งบัญญัติเรื่องการสอบสวนและฟ้องร้องไว้ในภาคเดียวกัน มิใช่มุ่งแต่เพียงดำเนินการไปตามอำนาจในการสอบสวนและอำนาจในการฟ้องคดีของฝ่ายตน ส่งผลให้เกิดปัญหาตามมานหลายประการ ปรากฏดังต่อไปนี้

1. ปัญหาการขาดความเป็นภาวะวิสัยและคุณภาพของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ

ก. พนักงานสอบสวน

การสอบสวนของพนักงานสอบสวนเป็นการกระทำเพียงฝ่ายเดียวโดยไม่มีการตรวจสอบจากองค์กรภายนอก อีกทั้งพนักงานสอบสวนมักจะทำตัวเป็นปรปักษ์กับผู้ต้องหาและมีความเชื่อมั่นในพยานหลักฐานที่ตนเองรวบรวมขึ้นมาทั้งๆ ที่การรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวนก็เพื่อ

¹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 143 บัญญัติว่า “เมื่อได้รับความเห็นและสำนวนจากพนักงานสอบสวนดังกล่าวในมาตรา ก่อนให้พนักงานอัยการปฏิบัติดังต่อไปนี้.....

ในกรณีหนึ่งกรณีใดข้างต้น พนักงานอัยการมีอำนาจ

(ก) สั่งตามที่เห็นสมควร ให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติมหรือส่งพยานคนใดมาเพื่อซักถามเพื่อส่งต่อไป.....”

มุ่งเน้นจะเอาตัวผู้ต้องหามาลงโทษเพียงอย่างเดียวโดยมิได้คำนึงถึงพยานหลักฐานที่เป็นประโยชน์ต่อการยืนยันความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาแต่อย่างใด

สำหรับความรู้ความเชี่ยวชาญของพนักงานสอบสวนผู้ซึ่งเริ่มต้นในการดำเนินคดีอาญานั้น ปัจจุบันพบว่ามีทั้งบุคคลซึ่งสำเร็จการศึกษาวุฒิปริญญาตรีทางด้านนิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รวมทั้งจากโรงเรียนนายร้อยตำรวจ ซึ่งเห็นได้ว่าย่อมมีความรู้และความสามารถในทางกฎหมายไม่เท่าเทียมกัน อย่างแน่นอน ซึ่งส่งผลต่อการวินิจฉัยคดีและรวบรวมพยานหลักฐานไปในทิศทางที่ผิดและไม่มีมาตรฐานที่แน่นอนแต่อย่างใด นอกจากนี้ระเบียบข้อบังคับในการดำเนินคดีอาญาของตำรวจนั้น ยังไม่มีการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและบทบัญญัติกฎหมายที่ใช้บังคับในปัจจุบัน โดยดำเนินการแต่เพียงแจ้งหนังสือเวียนให้ข้าราชการตำรวจถือปฏิบัติตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่แก้ไขใหม่เท่านั้น ซึ่งไม่อาจเป็นหลักประกันได้ว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้บังคับใช้กฎหมายโดยตรง จะทราบถึงกฎหมายที่บังคับใช้อยู่ในสังคมอย่างถ่องแท้หรือไม่ประการใด

ข. พนักงานอัยการ

หน้าที่ในการวินิจฉัยคดีว่าเห็นควรสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องของอัยการนั้นเป็นอำนาจกึ่งตุลาการ ซึ่งต้องให้ความเป็นธรรมแก่คู่ความทุกฝ่าย พนักงานอัยการจึงต้องวางตัวเป็นกลางและเปิดโอกาสให้คู่ความแสดงพยานหลักฐานเพื่อใช้ต่อสู้คดีอย่างเต็มที่ แต่ในความเป็นจริงนั้น พนักงานอัยการมักเข้าใจว่าตนเองเป็นปรปักษ์กับผู้ต้องหาหรือจำเลย ซึ่งส่งผลต่อการแสดงพยานหลักฐานของฝ่ายผู้ต้องหาหรือจำเลย โดยในทางปฏิบัติพนักงานอัยการมุ่งมั่นแต่จะให้จำเลยถูกศาลพิพากษาลงโทษโดยไม่พยายามที่จะแสวงหาพยานหลักฐานที่เป็นคุณต่อจำเลย เป็นเหตุให้พนักงานอัยการมักไม่สั่งสอบสวนเพิ่มเติมพยานที่เป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยแต่อย่างใด

2. ปัญหาที่เกิดจากการแยกอำนาจสอบสวนและฟ้องร้องออกจากกัน

โดยเหตุที่การดำเนินคดีอาญาในประเทศไทยนั้นพนักงานอัยการไม่มีอำนาจสอบสวนคดี และควบคุมพนักงานสอบสวนในการสอบสวนคดี ดังนั้นเมื่อพนักงานอัยการสั่งให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนเพิ่มเติมในประเด็นใดก็ตาม พนักงานสอบสวนมักไม่ค่อยกระตือรือร้น โดยให้ความสำคัญรองลงไปจากสำนวนคดีที่ยังทำการสอบสวนไม่เสร็จ ซึ่งปรากฏอยู่เสมอว่า พนักงานอัยการต้องมีหนังสือเตือนให้พนักงานสอบสวนส่งผลการสอบสวนเพิ่มเติมหลายครั้ง แต่พนักงานสอบสวนกลับเพิกเฉยเพราะเหตุที่พนักงานอัยการมิได้มีอำนาจควบคุมการสอบสวนของพนักงานสอบสวนแต่อย่างใด และกรณีที่เกิดคดีใดคดีหนึ่งมีการขอศาลฝากขังผู้ต้องหาและระยะเวลาฝากขังเหลือน้อย พนักงานอัยการก็จะแก้ไขโดยการรีบสั่งคดีไปตามพยานหลักฐานที่ปรากฏในสำนวนคดีโดยไม่สามารถสั่งการให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนเพิ่มเติมได้ เพราะหากพนักงานอัยการยื่นฟ้องผู้ต้องหาไม่ทันภายใน

ระยะเวลาฝากขังที่เหลือจากระยะเวลาที่ใช้ในการสอบสวนของพนักงานสอบสวนแล้วนั้น ศาลก็ต้องปล่อยตัวผู้ต้องหาอันส่งผลเสียร้ายแรง เนื่องจากผู้ต้องหาอาจหลบหนีไปได้

3. ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบัญญัติกฎหมาย

เห็นได้ว่าจากสาเหตุที่พนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการไม่ได้มีการร่วมมือกันสอบสวนคดีมาแต่ต้น และไม่ได้มีระบบบังคับบัญชาซึ่งกันและกัน ทั้งในทางปฏิบัติและในทางกฎหมาย ฉะนั้นหากต้องมีการใช้อำนาจภายใต้ข้อจำกัดตามบทบัญญัติของกฎหมายจึงนำมาซึ่งความยุ่งยากและขาดการเอาใจใส่ในกระบวนการที่ต้องร่วมกันอย่างแท้จริง ดังเห็นได้จากกรณีที่พนักงานอัยการเข้ามามีบทบาทในการสอบสวนคดีโดยการส่งสอบสวนเพิ่มเติมตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 143 ซึ่งเห็นได้ว่า ในทางปฏิบัติพนักงานสอบสวนเองไม่ได้ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร ส่วนพนักงานอัยการเองก็ไม่ได้พยายามแสวงหาพยานหลักฐานในคดีจากการสั่งให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนเพิ่มเติมอย่างเต็มที่ แต่ขณะเดียวกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 145 นั้น มิได้บัญญัติเรื่องการสอบสวนเพิ่มเติมไว้แต่อย่างใด อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติหากผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นว่าพยานหลักฐานในคดียังไม่พอที่จะให้ความเห็นในคดีว่าควรจะแย้งคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการหรือไม่ ก็จะส่งสอบสวนเพิ่มเติม แต่เนื่องจากไม่มีบทบัญญัติกฎหมายให้อำนาจดังกล่าวไว้ จึงต้องส่งปัญหาดังกล่าวหรือต่อคณะกรรมการกฤษฎีกา จนกระทั่งมีคำชี้ขาดว่าองค์กรดังกล่าวไม่สามารถทำการสอบสวนเพิ่มเติมได้ ทั้งนี้คณะกรรมการกฤษฎีกาก็ไม่ได้แสดงเหตุผลอย่างชัดเจนว่า องค์กรดังกล่าวไม่สามารถทำการสอบสวนเพิ่มเติมได้เพราะเหตุใด เพียงแต่อ้างว่าไม่มีกฎหมายบัญญัติให้อำนาจไว้เท่านั้น แต่ขณะเดียวกัน หากกรณีที่อัยการสูงสุดซึ่งเป็นผู้ชี้ขาดความเห็นแย้ง ในคดีที่องค์กรดังกล่าวเสนอความเห็นแย้งคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการมานั้น และอัยการสูงสุดเห็นว่าพยานหลักฐานที่ปรากฏในสำนวนคดีอาญาที่ส่งมาจากองค์กรดังกล่าวยังไม่เพียงพอที่จะพิจารณาคำสั่งว่าจะชี้ขาดไปในทางใด อัยการสูงสุดจะทำการสอบสวนเพิ่มเติมได้ทั้งๆ ที่ ตามบทบัญญัติกฎหมายก็ไม่ได้ให้อำนาจอัยการสูงสุดสามารถส่งสอบสวนเพิ่มเติมในชั้นชี้ขาดความเห็นแย้งด้วยเช่นกัน นอกจากนี้การที่สำนักงานอัยการสูงสุดได้ออกระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีของพนักงานอัยการ พ.ศ.2547 ข้อ 66 วางหลักให้ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติหรือผู้ว่าราชการจังหวัดไม่มีอำนาจสอบสวนเพิ่มเติมหรือสั่งให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบคดีสอบสวนเพิ่มเติม กรณีทำความเห็นแย้งหรือไม่แย้ง ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 145 เห็นได้ว่าเป็นระเบียบภายในของสำนักงานอัยการสูงสุดที่วางกฎเกณฑ์จำกัดอำนาจของผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติหรือผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งเป็นบุคคลภายนอกนั้น ผู้เขียนเห็นว่ายังมีเหตุอันควรสงสัยว่า

ระเบียบดังกล่าวบุคคลภายนอกองค์กรต้องถือปฏิบัติหรือไม่ อย่างไร และระเบียบดังกล่าวนั้นถูกต้องหรือไม่และตั้งอยู่บนพื้นฐานของเหตุผลใด

2. ข้อเสนอแนะ

จากปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการค้นหาความจริงขึ้นก่อนฟ้องของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการทั้งในส่วนของการสอบสวนของพนักงานสอบสวนและการสอบสวนเพิ่มเติมของพนักงานอัยการซึ่งเป็นปัญหาหลักในการศึกษาวิจัยวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนเห็นว่านอกจากการแก้ปัญหาโดยการให้อำนาจพนักงานอัยการเข้ามามีบทบาทในการสอบสวนคดีอาญาเหมือนดังอัยการในต่างประเทศ ซึ่งสามารถจัดปัญหาต่างๆ ได้เป็นอย่างดี เช่น การประสานงานกันระหว่างพนักงานอัยการและพนักงานสอบสวน ความสมบูรณ์ของพยานหลักฐานในสำนวนคดี หรืออำนาจในการสั่งสอบสวนเพิ่มเติมก็ดี แต่โดยเหตุที่ทางแก้ไขดังกล่าวเป็นที่รับรู้กันในแวดวงกฎหมายว่าเป็นปัญหาที่เรื้อรังมายาวนานและยังไม่เห็นแนวโน้มว่าจะเกิดขึ้นหรือไม่อย่างไร ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงขอเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาลำคัญที่เกิดขึ้นในการสอบสวนเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

1. ส่งเสริมให้เกิดองค์ความรู้ทางกฎหมายและแนวทางการสอบสวนคดี ในแต่ละประเภท ความผิดอย่างจริงจังและสม่ำเสมอ โดยเฉพาะความรู้ทางเทคนิคเกี่ยวกับการรวบรวมพยานหลักฐาน และการสอบสวนความผิดตามกฎหมายพิเศษ เพื่อให้พนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการทราบถึงพยานหลักฐานสำคัญที่ใช้ประกอบการพิจารณาสำคดีในแต่ละประเภท นอกจากนี้ควรกำหนดในข้อบังคับของทั้งสองหน่วยงานดังกล่าวให้ถือเป็นหลักปฏิบัติที่สำคัญว่าต้องรับฟังและแสวงหาข้อเท็จจริงในคดีที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ต่อผู้ถูกกล่าวหา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วน of พนักงานสอบสวน ซึ่งเป็นองค์กรหลักในการรวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ ในคดี นอกจากนี้ควรมีการปรับทัศนคติและธรรมเนียมปฏิบัติของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการให้มีลักษณะเป็นผู้อำนวยความสะดวกยามากขึ้น มิใช่มุ่งแต่จะนำตัวผู้ต้องหาส่งฟ้องเพื่อให้ศาลพิพากษาลงโทษ

อย่างไรก็ดี มีบันทึกข้อความ กองคดี สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ 0004.6/1378 เรื่องแนวทางปฏิบัติตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ป.วิ.อาญา (ฉบับที่ 22) พ.ศ.2547 แจ้งเวียนให้เจ้าหน้าที่ตำรวจรวมทั้งพนักงานสอบสวนทราบถึงแนวทางปฏิบัติในชั้นสอบสวนให้สอดคล้องกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฉบับใหม่ ซึ่งในเรื่องการสอบสวนได้วางแนวปฏิบัติให้พนักงานสอบสวนต้องรวบรวมหลักฐานทุกชนิดเท่าที่สามารถจะทำได้เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่างๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหา เพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา และสอบสวนด้วยความรวดเร็วต่อเนื่องและเป็นธรรม จาก

หนังสือดังกล่าวเห็นได้ว่าเป็นการเน้นย้ำให้พนักงานสอบสวนตระหนักถึงการรวบรวมพยานหลักฐาน ไม่เพียงแต่ที่เป็นโทษแก่ผู้ต้องหา โดยต้องรวบรวมหลักฐานทุกชนิดที่เป็นคุณกับผู้ต้องหาด้วยเช่นกัน แต่กระนั้นก็ตามผู้เขียนเห็นว่า โดยเหตุที่พนักงานสอบสวนยังมีวัฒนธรรมในการสอบสวนที่ถูกปลูกฝังมายาวนานให้พยายามหาหลักฐานเพียงพอฟ้องผู้ต้องหา ฉะนั้นการที่จะให้มีการเปลี่ยนแปลงวิธีปฏิบัติในการสอบสวนโดยอาศัยคำสั่งของผู้บังคับบัญชาหรือกฎหมายแต่เพียงประการเดียว โดยไม่ได้เปลี่ยนแปลงทัศนคติ และการตรวจสอบการทำงานที่ดี รวมทั้งมีมาตรการลงโทษอย่างจริงจัง หากไม่ถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัดก็ย่อมเป็นการยากที่จะพัฒนาการสอบสวนของพนักงานสอบสวนได้ในปัจจุบัน ฉะนั้นผู้บังคับบัญชาก็ต้องให้ความสนใจและติดตามผลการปฏิบัติงานสอบสวนอย่างต่อเนื่อง และจริงจังด้วยเช่นกัน

จากข้อเสนอดังกล่าวผู้เขียนเชื่อว่าสามารถแก้ไขปัญหาการขาดภาวะวิสัยของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการให้เป็นไปตามในทิศทางที่ถูกต้องและเหมาะสมได้

2. โดยเหตุที่กระบวนการยุติธรรมจะต้องดำเนินการโดยองค์กรหลายฝ่ายในการปฏิบัติงานจึงต้องทำงานเป็นกระบวนการ ซึ่งหมายถึงองค์กรต่างๆ ในกระบวนการยุติธรรมต้องปฏิบัติงานโดยสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เพราะไม่มีองค์กรใดองค์กรหนึ่งสามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จโดยลำพังเพียงฝ่ายเดียว ฉะนั้นการดำเนินคดีอาญาขึ้นก่อนฟ้องก็ดูจะเดียวกัน พนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการควรร่วมป้องกันและให้ความสะดวกแก่กันโดยวิธีการฝึกอบรมทั้งสององค์กรดังกล่าวให้เจ้าพนักงานแต่ละคนได้เข้ารับการอบรมด้วยตนเอง และพยายามปลูกฝังทัศนคติให้ทั้งสององค์กรมีจิตสำนึกในการรับใช้ประชาชนและสังคมโดยเฉพาะการค้นหาคำความจริงในคดีให้ถูกต้องและชอบธรรมมากที่สุดแทนการใช้อำนาจอย่างขาดความรับผิดชอบดังพบเห็นอยู่ในปัจจุบัน และด้วยเหตุที่ว่า พนักงานอัยการเป็นเจ้าพนักงานผู้มีคุณวุฒิทางกฎหมายระดับสูง กล่าวคือ ต้องสำเร็จการศึกษาระดับนิติศาสตรบัณฑิตและเนติบัณฑิตไทย จึงเป็นหลักประกันที่น่าเชื่อถือได้ในเรื่องการวินิจฉัยทั้งปัญหากฎหมายและข้อเท็จจริง ประกอบกับพนักงานอัยการเป็นผู้มีความรู้ในการดำเนินคดีในชั้นศาล จึงย่อมทราบดีว่าสอบสวนอย่างไรจึงจะถูกต้องและได้พยานหลักฐานครบถ้วน ฉะนั้น ผู้เขียนจึงเสนอแนะว่าควรให้พนักงานอัยการเข้ามาเป็นที่ปรึกษาในการสอบสวนคดีซึ่งส่งผลดีอย่างเห็นได้ชัดดังนี้

(1) โดยเหตุที่พนักงานอัยการมีหลักประกันความมั่นคงในตำแหน่งหน้าที่ เพราะพนักงานอัยการมีคณะกรรมการอัยการ (ก.อ.) อันเป็นองค์กรอิสระเป็นผู้พิจารณาความดีความชอบ โยกย้ายหรือลงโทษทางวินัย พนักงานอัยการจึงอยู่ในวิสัยที่จะปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างตรงไปตรงมา ด้วยเหตุนี้เมื่อพนักงานอัยการมีบทบาทเป็นที่ปรึกษาในการสอบสวนคดีอาญาของพนักงานสอบสวนแล้ว นอกจาก

จะเกิดผลดีที่ทั้งสององค์กรร่วมมือกันสอบสวนคดีขึ้นก่อนฟ้อง แล้วยังเป็นการป้องกันไม่ให้องค์กรภายนอกเข้ามาแทรกแซงการสอบสวนของพนักงานสอบสวนได้ด้วยเช่นกัน²

(2) ส่งผลให้อำนาจการสอบสวนไม่ตกอยู่ที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเพียงฝ่ายเดียว โดยพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการต้องปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันด้วยความรับผิดชอบ และสอดคล้องกับการสอบสวนของนานาประเทศ โดยยินยอมให้พนักงานอัยการเข้ามามีบทบาทในการสอบสวนคดีอย่างแท้จริง นอกจากนี้ผู้เกี่ยวข้องในคดีก็มีบทบาทในการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ในชั้นก่อนฟ้องได้ กล่าวคือ

ก. กรณีผู้เสียหาย

หากพนักงานสอบสวนไม่ให้ความเป็นธรรม อาจร้องต่อพนักงานอัยการให้พิจารณาสั่งการตามที่จำเป็นได้ เป็นการแก้ไขได้ทันกับเหตุการณ์ ซึ่งถ้าจะให้เป็นไปตามแนวทางที่ปฏิบัติอยู่เดิมก็ต้องรอจนกว่าพนักงานสอบสวนจะสอบสวนเสร็จแล้วส่งสำนวนให้พนักงานอัยการ พยานหลักฐานอาจสูญหาย แต่ถ้าให้พนักงานอัยการเข้าควบคุมการสอบสวนมาตั้งแต่ชั้นเริ่มต้นสอบสวน ผลร้ายดังกล่าวคงจะไม่เกิดขึ้น

ข. กรณีผู้ต้องหา

หากตำรวจสอบสวนไม่เป็นธรรม ก็อาจไปร้องต่อพนักงานอัยการให้พิจารณาสั่งการตามที่จำเป็นได้ เช่น ญาติมิตรของผู้ต้องหาอาจแจ้งให้พนักงานอัยการทราบความจริงว่า เวลานี้ผู้ต้องหา กำลังถูกพนักงานสอบสวนกระทำในทางมิชอบเพื่อบังคับให้รับสารภาพ หรือนำเอาพยานเท็จมาสอบสวนเพื่อรีดไถผู้ต้องหาหรือเพื่อปกปิดผู้กระทำความผิดที่แท้จริงซึ่งพนักงานสอบสวนรับสินบนไว้ว่าจะช่วยเหลือทางคดี พนักงานอัยการก็อาจไปยังสำนักงานของพนักงานสอบสวน เพื่อตรวจสอบว่าเป็นความจริงดังคำร้องทุกข์หรือไม่ ถ้าจริงก็อาจสั่งเปลี่ยนพนักงานสอบสวนโดยติดต่อหัวหน้าพนักงานสอบสวน หรือถ้าเห็นว่าความไม่ยุติธรรมกำลังเกิดขึ้นก็อาจสอบสวนพยานนั้นเสียเองเท่าที่จำเป็นเพื่อรักษาความยุติธรรม

ทั้งนี้บทบาทของพนักงานอัยการในการเข้ามาเป็นที่ปรึกษาของพนักงานสอบสวนในการสอบสวนคดีในปัจจุบันก็อาจเกิดขึ้นได้ ดังที่ปรากฏตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 มาตรา 32 ซึ่งบัญญัติว่า “ในกรณีที่ กคพ. (หมายถึง คณะกรรมการคดีพิเศษ ตามมาตรา 5) เห็นว่า เพื่อประสิทธิภาพในการปราบปรามการกระทำความผิดคดีพิเศษ กคพ. จะให้ความเห็นชอบให้คดีพิเศษ หรือคดีประเภทใด ต้องมีพนักงานอัยการ หรืออัยการทหาร แล้วแต่กรณี มาสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษหรือมาปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ เพื่อให้คำแนะนำ

² คณิต ณ นคร, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2549) น.115-116.

และตรวจสอบพยานหลักฐานตั้งแต่ชั้นเริ่มการสอบสวน แล้วแต่กรณีก็ได้ เว้นแต่ การสอบสวนคดีพิเศษที่มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา 21 วรรคหนึ่ง (1) (ค) หรือ (ง) ต้องมีพนักงานอัยการหรืออัยการทหารมาสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษทุกคดี แล้วแต่กรณี ทั้งนี้การสอบสวนร่วมกันหรือการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันดังกล่าวให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ กคพ. กำหนด”

จากหลักดังกล่าว เห็นได้ว่าพนักงานอัยการสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการให้คำแนะนำและตรวจสอบพยานหลักฐานตั้งแต่ชั้นเริ่มการสอบสวนกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษได้ 2 วิธี

ก. หากคณะกรรมการคดีพิเศษเห็นว่า เพื่อประสิทธิภาพในการปราบปรามการกระทำความผิดคดีพิเศษ โดยให้ความเห็นชอบให้พนักงานอัยการเข้าร่วมสอบสวนคดีพิเศษได้

ข. หากเป็นคดีความผิดทางอาญาที่มีลักษณะเป็นการกระทำความผิดข้ามชาติที่สำคัญ หรือ เป็นการกระทำขององค์กรอาชญากรรม หรือคดีความผิดทางอาญาที่มีผู้ทรงอิทธิพลที่สำคัญเป็นตัวการ ผู้ใช้หรือผู้สนับสนุน ตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.2547 มาตรา 21 (1) (ค) หรือ (ง) แล้ว พนักงานอัยการต้องร่วมสอบสวนกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษทุกคดี

สำหรับคดีที่พนักงานอัยการได้ร่วมกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษตามหลักกฎหมายดังกล่าวและเป็นคดีที่น่าสนใจ เหมาะสมที่จะนำมาวิเคราะห์ถึงบทบาทของอัยการในการร่วมตรวจสอบความจริงกับพนักงานสอบสวนในคดีอาญาชั้นก่อนฟ้องคือ คดี บริษัท แนเชอร์ล พาร์ค จำกัด (มหาชน) หรือ N-PARK

คดี N-PARK เป็นคดีที่สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ได้กล่าวโทษต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ (ดีเอสไอ) เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2547 ให้ดำเนินคดีกับผู้บริหารและผู้รับประโยชน์จากการกระทำของผู้บริหาร³ ในข้อหากระทำความผิดต่อพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.2535 มาตรา 311, 315⁴ ซึ่งการพิจารณาข้อเท็จจริงเพื่อสรุปสำนวนเสนอต่ออัยการเพื่อพิจารณาคดีนั้น ดำเนินการอย่างรอบคอบโดยเป็นการพิจารณาร่วมกันระหว่าง DSI และคณะทำงานสอบสวนคดีพิเศษตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.2547 ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากกระทรวงยุติธรรม ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พนักงานอัยการและ ก.ล.ต. โดยได้มีความเห็นพ้องกันว่า สำนวนคดีมีหลักฐานเพียงพอในการฟ้องผู้ถูกกล่าวโทษ⁵ โดย DSI สรุปสำนวนคดีฟ้องผู้ต้องหา 3 คน และสั่งไม่

³ “N-PARK ฟ้องกลับ ก.ล.ต. เอาคืนแบบไม่ธรรมดา,” ประชาชาติธุรกิจ, (20 เมษายน 2549), น.18.

⁴ “ปิดคดีเอ็นพาร์ค ‘สว่าง’ รอด,” โพสต์ทูเดย์, (3 มีนาคม 2549), น.7.

⁵ “ก.ล.ต. ออกโรงยื่นฟ้อง ‘ทศพงศ์’ มีมูลไม่ได้เลือกปฏิบัติ,” โพสต์ทูเดย์, (19 เมษายน 2549), น.8.

ฟ้องผู้ต้องหาสำคัญ 2 คน ส่งให้อัยการฝ่ายคดีพิเศษพิจารณา ซึ่งอัยการเห็นว่าเมื่อไม่ฟ้องผู้ต้องหาคนสำคัญก็ต้องถือว่าไม่ผิดทั้งหมดจึงส่งไม่ฟ้องผู้ต้องหาทั้ง 5 คน จากนั้นได้ส่งสำนวนให้ DSI ทำความเห็นอีกครั้ง โดย DSI ได้ทำความเห็นยืนยันความเห็นเดิม ส่งไปให้อัยการสูงสุดชี้ขาด⁶ ต่อมา อัยการสูงสุดได้ชี้ขาดไม่ฟ้องผู้ต้องหาทั้ง 5 คน ตามอัยการฝ่ายคดีพิเศษ⁷

จากข้อเท็จจริงดังกล่าว เห็นได้ว่า เป็นคดีที่พนักงานอัยการมีบทบาทร่วมสอบสวนคดีตั้งแต่เริ่มต้น แตกต่างกับบทบาทที่มีอยู่เดิมตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 143 ที่จะมีอำนาจหน้าที่สอบสวนเพิ่มเติมได้ต่อเมื่อพนักงานสอบสวนได้ส่งสำนวนพร้อมความเห็นมาแล้วเท่านั้น หากแต่บทบาทของพนักงานอัยการดังกล่าวมีปัญหาที่ต้องนำมาวิเคราะห์คือ คดีดังกล่าวเป็นคดีที่พนักงานอัยการร่วมสอบสวน ตั้งแต่เริ่มต้นคดีจนกระทั่งคณะทำงานซึ่งมีพนักงานอัยการร่วมอยู่ด้วย มีความเห็นสั่งฟ้องผู้ต้องหา 3 ราย และไม่ฟ้องผู้ต้องหา 2 ราย แต่เหตุใดพอถึงขั้นตอนการสั่งคดีของอัยการฝ่ายคดีพิเศษและขั้นตอนชี้ขาดคดีของอัยการสูงสุด จึงมีคำสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหาทั้งหมดทั้งๆ ที่มีพนักงานอัยการผู้มีหน้าที่นำคดีสู่ศาล ซึ่งย่อมทราบดีว่าพยานหลักฐานชั้นใดมีความจำเป็นและเพียงพอที่จะพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหาพร้อมสอบสวนอยู่ด้วย ทั้งนี้ผู้เขียนขอจำแนกเหตุผล 2 ประการดังนี้

1. อัยการไม่มีอำนาจสรุปสำนวนในชั้นสอบสวน⁸
2. อัยการที่ร่วมสอบสวนเป็นอัยการคนละชุดกับอัยการที่พิจารณาความเห็นสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องคดี⁹

สำหรับกรณีอัยการไม่มีอำนาจสรุปสำนวนในชั้นสอบสวนนั้น ตามข้อบังคับ กคพ. ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการสอบสวนร่วมกันหรือการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันในคดีพิเศษระหว่างพนักงานสอบสวนคดีพิเศษกับพนักงานอัยการหรืออัยการทหาร ข้อ 8 บัญญัติว่า “ให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษเป็นผู้ทำความเห็นในรายงานความเห็นทางคดี และลงลายมือชื่อ...” ฉะนั้นจึงเห็นได้ว่า บทบาทของพนักงานอัยการในคดีดังกล่าวนั้น อาจทำได้เพียงช่วยกำหนดแนวทางและให้คำแนะนำในการสอบสวนคดีแต่ไม่มีอำนาจทำความเห็นในคดีแต่อย่างใด ฉะนั้นผู้เขียนจึงเห็นว่าเป็นเรื่องปกติที่ความเห็นในคดีที่พนักงานอัยการเข้าร่วมสอบสวนจะแตกต่างจากความเห็นทางคดีในชั้นสั่งฟ้องของพนักงานอัยการ หรือขั้นตอนชี้ขาดคำสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องของอัยการสูงสุดเพราะพนักงานอัยการไม่มี

⁶ พชร ยุติธรรมดำรง, “อัยการไม่เร่งคดีเอ็นพาร์คชี้เรื่องสำคัญต้องรอบคอบ,” ผู้จัดการรายวัน, (24 ตุลาคม 2548), น.16.

⁷ อรรถพล ใหญ่สว่าง, “ปิดคดีเอ็นพาร์ค ‘สว่าง’ รอด,” โพสต์ทูเดย์, (3 มีนาคม 2549), น.7.

⁸ อรรถพล ใหญ่สว่าง, “เอ็นพาร์ค,” มติชน, (27 มิถุนายน 2548), น. 13.

⁹ สมบัติ อมรวิวัฒน์, “เอ็นพาร์ค,” มติชน, (28 มิถุนายน 2548), น.15.

อำนาจทำความเข้าใจในชั้นสอบสวนแต่อย่างใด แต่ขณะเดียวกัน เห็นได้ว่าเป็นการแสดงถึงบทบาทสำคัญของพนักงานอัยการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการสอบสวนและให้คำปรึกษาในคดีแก่พนักงานสอบสวน อันถือได้ว่าเป็นมิติใหม่ในการดำเนินคดีอาญาในปัจจุบัน

อย่างไรก็ดี สำหรับกรณีที่พนักงานอัยการผู้ร่วมสอบสวนคดีเป็นคนละชุดกับพนักงานอัยการผู้สั่งคดีนั้น ผู้เขียนยังไม่อาจเห็นพ้องด้วยเนื่องจาก

(1) ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันจนเกิดวิวาทะว่าอำนาจสอบสวนควรอยู่ที่ใครหรืออัยการควรมีอำนาจสอบสวนคดี อันสืบเนื่องมาจากระบบการดำเนินคดีอาญาของไทยที่พนักงานอัยการไม่สามารถเริ่มคดีได้ จนส่งผลให้อัยการต้องส่งคดีไปตามสำนวนที่ได้รวบรวมจากพนักงานสอบสวนก็เพราะเหตุว่าต้องการให้พนักงานอัยการมีบทบาทในการตรวจสอบความจริงในคดีอาญาชั้นก่อนฟ้องอย่างแท้จริง ฉะนั้นหากพนักงานอัยการผู้สั่งคดีได้มีบทบาทในการสอบสวนหาพยานหลักฐานในคดีด้วยตนเองนั้นย่อมแสดงว่าบรรดวัตถุประสงฆ์ที่นักกฎหมายและนักวิชาการหลายท่านพยายามยามที่จะให้เกิดผลดังกล่าว หากแต่กลับปรากฏว่าพนักงานอัยการผู้ร่วมสอบสวนมิใช่พนักงานอัยการผู้สั่งคดี ฉะนั้นก็คงไม่แตกต่างอะไรกับระบบการดำเนินคดีในปัจจุบันที่ผู้มีอำนาจหน้าที่สอบสวนกับผู้มีอำนาจสั่งฟ้องคดีต่างมีอำนาจหน้าที่แยกจากกัน ทำให้เกิดปัญหาความไม่เข้าใจพยานหลักฐานในคดีอย่างถ่องแท้ และไม่ได้สัมผัสพยานหลักฐานเพื่อนำไปวิเคราะห์ถึงความน่าเชื่อถือหรือว่ามีเหตุอันควรสงสัยได้แต่อย่างใด

(2) กรณีดังกล่าวหากมองผิวเผินอาจดูเหมือนว่าการที่ยินยอมให้พนักงานอัยการผู้ร่วมสอบสวนเป็นคนเดียวกันกับพนักงานอัยการผู้สั่งคดีอาจเกิดความไม่เป็นธรรม เนื่องจากผู้สอบสวนและผู้สั่งคดีเป็นคนเดียวกัน พนักงานอัยการจึงอาจมีอคติมุ่งแต่เพียงหาพยานหลักฐานเพื่อลงโทษผู้กระทำผิดเท่านั้น แต่โดยหลักแล้วพนักงานอัยการไม่ได้สอบสวนตามลำพังแต่อย่างใด แต่มีพนักงานสอบสวนคดีพิเศษเป็นหลักและเป็นผู้มีอำนาจสั่งคดีแต่เพียงผู้เดียว

(3) อาจเกิดข้อสงสัยเกี่ยวกับความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันขององค์กรอัยการอีกทั้งเกิดความไม่เชื่อถือในประสิทธิภาพของพนักงานอัยการผู้ร่วมสอบสวนในการร่วมสอบสวนคดีหรือให้คำแนะนำต่างๆ อันเกี่ยวกับคดี

นอกจากนี้การที่พนักงานอัยการมีบทบาทในการสอบสวนคดีอาญานั้น ได้ปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในเรื่องการชันสูตรพลิกศพ และการสอบสวนคดีเด็กด้วยเช่นกัน

3. แม้ในทางปฏิบัติ อำนาจในการสอบสวนและฟ้องร้องจะให้แต่ละฝ่ายแยกกันปฏิบัติหน้าที่ของตนก็ตาม แต่ทั้งการสอบสวนและการฟ้องร้องก็ถือเป็นกระบวนการค้นหาพยานหลักฐานเพื่อให้ได้มาซึ่งความจริงในชั้นก่อนฟ้อง ประกอบกับอำนาจหน้าที่ของทั้งสององค์กรต่างอยู่ภายใต้

ข้อจำกัดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเช่นเดียวกัน ดังนั้นการที่ทั้งสององค์กรจะบัญญัติระเบียบภายในเพื่อใช้บังคับในแต่ละองค์กร จึงควรมีความสอดคล้องกัน โดยจะใช้วิธีร่วมหาหรือกันออกระเบียบมิใช่ต่างฝ่ายต่างวางระเบียบขึ้นมาใช้บังคับในหน่วยของตน เพื่อรองรับหรือจำกัดอำนาจให้แก่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดโดยเฉพาะ หรือเพื่ออุดช่องว่างกฎหมายไปตามแนวทางปฏิบัติของตนแต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งหากสามารถจัดอุปสรรคเช่นนี้ได้แล้วเชื่อได้ว่า แนวทางดำเนินคดีและทัศนคติในการดำเนินคดีของทั้งสององค์กรจะสอดคล้องต้องกันและผลักดันให้เกิดประสิทธิภาพในการค้นหาความจริงในคดีอาญาขึ้นสอบสวนอย่างแน่นอน

4. เห็นควรแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 145 วรรคสอง ให้ชัดเจนและสอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติในปัจจุบันว่า เมื่อผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้ว่าราชการจังหวัดได้รับสำนวนส่งไม่พ้องจากพนักงานอัยการแล้ว สามารถสอบสวนเพิ่มเติมก่อนที่จะทำความเห็นแย้งหรือไม่แย้งคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการได้ เพื่อลดปัญหาได้แย้งจากองค์กรดังกล่าว และเพื่อประสิทธิภาพในการค้นหาความจริงในคดี

สำหรับกรณีของการชี้ขาดความเห็นแย้งของอัยการสูงสุดก็เช่นกัน ควรบัญญัติอย่างชัดเจนว่าอัยการสูงสุดมีอำนาจสอบสวนเพิ่มเติมก่อนชี้ขาดความเห็นแย้งหรือไม่ เพื่อมิให้เกิดครหาว่าอัยการสูงสุดสั่งสอบสวนเพิ่มเติมโดยไม่มีกฎหมายรองรับ แต่ยังสามารถกระทำได้ ซึ่งถือเป็นการปฏิบัติสองมาตรฐานในเรื่องเดียวกันหากเปรียบเทียบกับกรณีสอบสวนเพิ่มเติมของผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้ว่าราชการจังหวัด ทั้งนี้ก็เพื่อประชาชนจะได้รับประโยชน์จากการที่พนักงานสอบสวน และพนักงานอัยการร่วมมือกันตรวจสอบความจริงในคดีอาญาขึ้นก่อนฟ้องอย่างแท้จริง

จากที่กล่าวมาข้างต้น จึงสรุปความได้ว่าการสอบสวนคดีอาญาขึ้นก่อนฟ้องเห็นควรให้พนักงานสอบสวนเป็นผู้รวบรวมพยานหลักฐานในคดีดั้งเดิม เพราะเหตุว่าพนักงานสอบสวนผ่านการอบรมอย่างชำนาญ มีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง และมีบุคลากรที่เพียงพอ ส่วนพนักงานอัยการก็มีส่วนร่วมในการให้คำแนะนำ และคำปรึกษาเกี่ยวกับพยานหลักฐานที่จำเป็นต้องใช้ร่วมกันและแนวทางการสอบสวน โดยขั้นตอนการประสานงานต่าง ๆ ก็ให้เป็นไปตามระเบียบปฏิบัติที่บังคับใช้ร่วมกันอย่างมีภาวะวิสัยทั้งสองฝ่าย และแก้ไขกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการตรวจสอบความจริงในคดีอาญาขึ้นก่อนฟ้องให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

อนึ่ง เป็นที่สังเกตว่า ตามความเห็นของผู้เขียนนั้น เห็นได้ว่าพนักงานอัยการสามารถเข้าร่วมการสอบสวนคดีได้ในฐานะที่ปรึกษา โดยไม่สามารถรวบรวมพยานหลักฐานและสั่งคดีแทนพนักงานสอบสวนได้ ซึ่งอาจทำให้เกิดข้อสงสัยว่าพนักงานอัยการไม่ได้มีบทบาทในการร่วมตรวจสอบ

ความจริงในคดีอาญาอย่างแท้จริงก็ตาม แต่ก็ถือเป็นจุดเริ่มต้นที่พนักงานอัยการจะได้สัมผัสถึงขั้นตอน และพยานหลักฐานต่าง ๆ ซึ่งหากเป็นที่ประจักษ์ได้ว่าคดีที่พนักงานอัยการเข้าร่วมสอบสวน แม้จะในลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาก็ตาม หากแต่สามารถก่อให้เกิดความยุติธรรมต่อการดำเนินคดีอาญาในชั้นก่อนฟ้องแล้วก็ย่อมเป็นไปได้ว่าอนาคตอันใกล้พนักงานอัยการอาจเข้ามามีบทบาทในการสอบสวนโดยเป็นผู้รวบรวมพยานหลักฐานด้วยตนเอง หรือมีอำนาจควบคุมการสอบสวนที่พนักงานสอบสวนได้กระทำไปในฐานะผู้ช่วยของพนักงานอัยการ อันแสดงให้เห็นถึงการร่วมมือกันตรวจสอบความจริงโดยแท้ ดังเช่นระบบการดำเนินคดีอาญาชั้นก่อนฟ้องในต่างประเทศดังที่กล่าวมา และเมื่ออัยการมีบทบาทในการสอบสวนคดีอาญาด้วยตนเองแล้วก็ไม่จำเป็นที่อัยการต้องเข้ามาสั่งคดีอย่างเป็นทางการดังระบบที่ใช้อยู่ในประเทศไทยส่งผลให้ไม่เกิดปัญหาในการประสานงานกันระหว่างอัยการกับพนักงานสอบสวนปัญหาการสอบสวนเพิ่มเติม และปัญหาในชั้นตรวจสอบคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการดังเช่นปัจจุบัน